

Харун Олена

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Грицина Леся

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький

## ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Проголошений Україною курс на інтеграцію у європейські структури потребує, перш за все, формування сучасної високо розвинутої економіки, заснованої на новітніх досягненнях науки, техніки, технології, інформації тощо. Реалізація зазначеної мети неможливо без залучення значних інвестиційних ресурсів. Досвід економічно розвинутих країн свідчить, що одним з головних джерел залучення капіталу та спрямування на інноваційний розвиток економіки є фондовий ринок.

Фондовий ринок є основною складовою української ринкової економіки. Він сприяє обмеженню монополізму, формує сприятливі умови для конкуренції, а також раціональному розміщенню фінансових ресурсів [1].

Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» цінні папери – це документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що засвідчують наявність грошових або інших майнових прав, визначають взаємини між особою, а також передбачають виконання зобов'язань щодо умов їхнього розміщення [2].

Аналіз розвитку фондового ринку України свідчить, що частка операцій з цінними паперами, які вільно обертаються на фондовому ринку, не перевищує 10,96% від його загального обігу. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у січні 2018 р. становив 3,8 млрд грн, що більше на 757 млн грн порівняно з відповідним періодом 2017 року (3,02 млрд грн). Протягом січня 2018 р. Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку зареєстровано 9 випусків акцій на суму 289,9 млн грн та 11 випусків облігацій підприємств на суму 954,7 млн грн. За результатами торгів на організованому ринку цінних паперів протягом січня 2018 р. обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 21,5 млрд грн. Протягом січня 2018 р. порівняно з даними 2017 р. обсяг біржових контрактів з цінними паперами збільшився на 49,4 %. Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами зафіксовано з державними облігаціями України – 20,1 млрд грн, що складають 93,6% від загального обсягу біржових контрактів [3].

На основі проведеного аналізу сучасного стану функціонування фондового ринку України слід виділити наступні проблеми:

1. Недосконалість конкурентоспроможності фондового ринку впливає із того, що недостатньо сприятливою є державна політика щодо оподаткування на фондовому ринку. Не завжди здійснюється оприлюднення вагомої інформації про ринок цінних паперів, домінуючими цінними паперами на ринку залишаються

державні, що певною мірою перешкоджає випуску нових з боку підприємницьких структур.

2. Проблема податкового стимулювання розвитку фондового ринку потребує звільнення від обкладення податком на прибуток підприємств та податком на додану вартість некомерційних організацій фондового ринку; скасування плати за реєстрацію інформації про новий випуск цінних паперів. Також доцільно відмовитися від оподаткування курсових різниць, що виникають при перерахуванні у національну валюту інвестицій на фондовому ринку, які надходять в іноземній валюті.

3. Проблема корпоративного управління ринком полягає в недосконалій системі розкриття інформації про вартість цінних паперів та об'єкти інвестування через інструменти фондового ринку.

4. Мала розбудова інфраструктури фондового ринку потребує організації обміну інформацією між організаційно оформленими ринками, оскільки такої організації на даний час немає. Також виникає необхідність запровадження електронного документообігу при укладанні та виконанні угод з цінними паперами, прийняття єдиних стандартів та сертифікації систем електронного цифрового підпису та шифрування даних [4].

Щоб достатньо швидко відновити український фондовий ринок, зробити його прозорим, ефективним та ліквідним необхідно терміново створити систему заходів:

–інформування і консультування населення відносно ситуації на фондовому ринку;

–більш активно розвивати накопичувальну пенсійну систему;

–проводити приватизацію державних підприємств переважно через фондову біржу.

Враховуючи визначені вище проблеми та опираючись на досвід європейських країн необхідно виділити основні заходи щодо удосконалення, покращення та стабілізації українського ринку цінних паперів:

1. Стабілізація законодавчої бази, створення належної системи захисту прав інвесторів, власників цінних паперів.

2. Прийняття єдиного закону, який регулював би випуск та обіг усіх видів цінних паперів і питання професійної діяльності на ринку фінансових інструментів, депозитарного обслуговування, регулювання ринку фінансових інструментів.

3. Упровадження дієвої системи фінансової відповідальності щодо порушників, професійних учасників ринку цінних паперів.

4. Забезпечення розвитку ліквідності організованого ринку насамперед за рахунок консолідації та зростання частки організованого ринку.

5. Цілеспрямоване формування мережі інституційних інвесторів.

6. Уніфікація обліку цінних паперів, централізація депозитарної системи та її інтеграція у міжнародний ринок цінних паперів.

7. Поліпшення якості професійної діяльності та підвищення рівня

компетентності фахівців на ринку цінних паперів, ознайомлення їх зі світовим досвідом організації фондового ринку шляхом міжнародного обміну та стажування [5].

Отже, фондовий ринок України відносно молодий, поступово розвивається, однак на сьогодні він не здатний вирішувати масштабні завдання щодо акумуляції та перерозподілу ресурсів, що зумовлено відсутністю довгострокової комплексної політики держави. Найбільш актуальними проблемами розвитку вітчизняного фондового залишаються такі: інституційні; фінансові; інвестиційні; державного регулювання. Досягнути позитивних змін на фондовому ринку значною мірою вдається за рахунок зусиль відповідних державних органів. Ліквідний, надійний та прозорий фондовий ринок має забезпечити реалізацію національних інтересів України та економічне зростання.

#### Список використаних джерел

1. Івахненко І. С. Особливості функціонування ринку цінних паперів в Україні та його вплив на інвестиційний процес. Формування ринкових відносин в Україні. № 4 (107). 2010. С. 81–85.
2. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV (зі змінами від 17.09.2015 №701-VIII).
3. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics> (дата звернення 4.03.2019 р.).
4. Поплавська М. В. Особливості формування фондового ринку України. Економіка та держава. 2011. №2. С.79-81.
5. Терещенко Г. М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні. Фінанси України. 2007. № 6. С. 97-104.

